

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ
ОСВІТИ**

Кафедра адміністративно-правових дисциплін та публічного управління

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПАРЛАМЕНТАРИЗМ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Назва освітньо-професійної програми	Публічне управління та адміністрування
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Вид навчальної дисципліни	вибіркова
Мова викладання	українська
Рік навчання	четвертий (денна, заочна)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Дніпровського державного університету
внутрішніх справ
протокол від 30.08.2024 № 17

СХВАЛЕНО

Вченою радою Навчально-
наукового інституту права та
інноваційної освіти
протокол від 16.08.2024 № 12

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Публічне управління та адміністрування»

(підпис)

Мирослав ТРЕЦОВ

Розглянуто на засіданні кафедри управління та адміністрування протокол від 04.06.2024 № 19, протокол від 22.08.2024 № 22, на засіданні кафедри адміністративно-правових дисциплін та публічного управління Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти протокол від 02.09.2024 № 1.

Парламентаризм в умовах сучасного державотворення. Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпровський державний університет внутрішніх справ, 2024. 18 с.

РОЗРОБНИК:

1. Професор кафедри управління та адміністрування Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ, доктор наук з державного управління, доцент Трецов Мирослав Миколайович.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Професор кафедри економіки та соціально-трудова відносин Університету митної справи та фінансів, доктор наук з державного управління, професор Бобровська Олена Юріївна.
2. Доцент кафедри публічного управління та права ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» Українського державного університету науки і технологій, кандидат наук з державного управління Корнієвський Сергій Володимирович.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**
(додаток 1 до Робочої програми навчальної дисципліни)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальна кількість годин	120	120
Рік підготовки	4	4
Семестр	8	8
Лекції	20	6
Семінарські	10	10
Практичні	10	–
Самостійна робота	80	104
Індивідуальні завдання (курсова робота)	–	–
Підсумковий семестровий контроль	Залік	Залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Парламентаризм в умовах сучасного державотворення» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями функціонування сучасних парламентів, процедурою їх формування й повноваженнями, а також ґрунтовне вивчення процесу законотворення й моделі реалізації цієї функції у країнах з одно- і двопалатними парламентами, становлення та функціонування повноцінного парламенту в Україні.

Очікуваними результатами навчання навчальної дисципліни «Парламентаризм в умовах сучасного державотворення» є забезпечення теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти та набуття і закріплення ними практичних навичок з питань розвитку парламентаризму як суспільного явища, класичних теорій парламентаризму, діяльності, структури та внутрішньої організації сучасних парламентів, парламентської функції законотворення, реалізації парламентського контролю, конституційно-правового статусу Верховної Ради України, основних складових і специфічних рис парламентаризму в перехідних суспільствах, що сприятиме формуванню у майбутніх публічних управлінців всебічного розуміння явища парламентаризму.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та

адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК8 – Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13 – Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Спеціальні компетентності:

СК2 – Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК10 – Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

СК11 – Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Пререквізити: «Терія державного управління», «Основи державної політики», «Документознавство та документообіг в публічному управлінні», «Електронне урядування та документообіг в умовах цифрової трансформації».

Постреквізити: «Управління якістю публічної служби», «Управління змінами та інноваціями».

Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати такі **результати навчання:**

РН1 – Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

РН4 – Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

РН6 – Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

РН11 – Уміти відшукувати та узагальнювати інформацію, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ПАРЛАМЕНТАРИЗМ ЯК СУСПІЛЬНЕ ЯВИЩЕ

Поняття «парламентаризм». Парламентаризм як форма суспільного співжиття. Типи парламентаризму. Періодизація світового парламентаризму. Парламентські інституції в античному світі. Парламентаризм у Давньому Римі. Станово-представницькі установи Середньовіччя та Нового часу: іспанські кортеси, органи комунального самоврядування у Франції, французькі Генеральні

штати, Велика рада Англії. Представницькі органи Давньої Русі. Сучасний парламентаризм, його значення і функції. Відповідальність уряду перед парламентом. Розвиток системи партій. Захист прав і свобод громадян. Обмежений парламентаризм. Основні типи парламентаризму: незавершений парламентаризм, парламентське правління, моністичний парламентаризм, дуалістичний парламентаризм, раціоналізований парламентаризм, парламентський міністеріалізм. Моделі сучасного парламентаризму.

ТЕМА 2. ФОРМУВАННЯ КЛАСИЧНИХ ТЕОРІЙ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ

Британські концепції парламентаризму: Дж. Локк «Два трактати про державне правління», Е. Берк та концепція парламентського представництва, І. Бентам і концепція утилітаризму, Дж. Мілль та есе «Представницьке правління», Г. Спенсер, Т. Г. Грін, Дайсі. Американські концепції парламентаризму: Медісон, Джефферсон, Гамільтон та американська система стримувань і противаг. Ідеї бікамералізму. Ідеї парламентаризму в німецькій філософії: Кант і принцип народного суверенітету, Гегель і «Філософія права».

ТЕМА 3. СТРУКТУРА СУЧАСНИХ ПАРЛАМЕНТІВ

Структура сучасних парламентів. Двопалатна структура парламенту. Специфіка двопалатних парламентів в унітарних державах: парламент як орган регіонального (територіального) представництва, парламент як орган представництва інтересів місцевого управління та самоврядування. «Однодвопалатна система». Проблема рівності палат у законодавчій сфері в двопалатних парламентах. Однопалатні парламенти. Порядок формування парламентів. Система парламентських виборів. Прямі вибори. Непрямі або багатоступінчасті вибори. «Реальне представництво». Призначення до однопалатного парламенту. Принцип призначення при формуванні верхніх палат парламентів. Формування парламентів на змішаній основі. Член парламенту «за посадою». Норма представництва. Кількісний склад парламентів: специфіка унітарних і федеративних держав.

ТЕМА 4. ВНУТРІШНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ПАРЛАМЕНТІВ

Поняття «внутрішня організація парламенту». Офіційна та партійна структура парламенту. Горизонтально-вертикальна структура парламенту. Парламентські фракції (групи, клуби). Підстави для формування парламентських фракцій. Поняття «парламентська партія». Керівні органи парламенту. Керівні органи палат у різних країнах: одноосібні голови палат, колегіальні керівні органи (президії, постійні комітети), голова парламенту й колегіальний орган. Спікер. Офіційна та неофіційна роль голови парламенту. Постійні комітети (комісії) парламенту. Принципи формування та повноваження. Спеціалізовані комітети (комісії). Тимчасові комісії. Процедура формування складу постійних і спеціальних комітетів (комісій). Способи їх формування: призначення головою палати, обрання на пленарних засіданнях палат, призначення спеціально утвореним для цієї мети комітетом, принцип поєднання усіх трьох способів.

Питання про порядок заміщення посади голови комітету (комісії). Допоміжний апарат парламенту.

ТЕМА 5. ПАРЛАМЕНТСЬКА ФУНКЦІЯ ЗАКОНОТВОРЕННЯ. ЗАКОНОТВОРЧИЙ ПРОЦЕС

Зміст законодавчої функції парламентів. Організаційні питання законотворчості. Офіційне закріплення державної волі в нормах права. Поняття законотворчості. Стадії законотворчості. Універсальна схема-модель законотворення. Етапи законотворення. Внесення законопроекту до парламенту. Законодавча ініціатива. Суб'єкти законодавчої ініціативи. Етап обговорення законопроекту на пленарних засіданнях палат і в комітетах (комісіях). Процедура читання законопроекту. «Англійська система трьох читань». «Французька система комісій (комітетів)». Перше читання законопроекту. Друге читання законопроекту. Комітетська стадія. Стадія доповіді. Третє читання законопроекту. Прийняття закону. Процедурні правила проведення голосування по законопроекту. Питання кворуму і способів голосування. Проста більшість, кваліфікована більшість. Підписання (санкціонування) закону главою держави. Відносне, або відкладальне вето. Процедура подолання вето. Офіційне оприлюднення закону.

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПАРЛАМЕНТСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Поняття «парламентський контроль». Функція контролю. Об'єкти парламентського контролю: виконавча влада, Глава держави, судова влада, збройні сили. Моделі парламентського контролю: особливості парламентських, президентських і змішаних держав. Форми контролю: запит депутатів до глави уряду або окремих міністрів; інтерпеляція, депутатський запит, депутатська пропозиція; резолюція про довіру уряду; регулярні звіти урядів та міністерств про їхню діяльність; послання глав держав і тронні промови монархів. Постійні, спеціальні й слідчі комісії (комітети) як засоби парламентського контролю. Парламентські слухання: функція, правила проведення. Формальне затвердження парламентом звіту про виконання державного бюджету за рік. Рахункові (лічильні) палати парламентів.

ТЕМА 7. ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНИХ ПАРЛАМЕНТІВ

Компетенція парламентів, засоби її закріплення, загальна характеристика діяльності парламентів. Парламенти з абсолютно необмеженою компетенцією (Великобританія, Нова Зеландія). Парламенти з абсолютно обмеженою компетенцією (США, Франція). Парламенти з відносно обмеженою компетенцією (Індія, Малайзія, ФРН). Специфіка основних повноважень однопалатних та двопалатних парламентів. Правові основи взаємовідносин глави держави і парламенту, уряду і парламенту. Відносини організаційного і функціонального характеру між парламентом і судовою владою. Нормативні акти, що приймаються парламентами. Приватні публічні біллі в парламентській практиці США, Великобританії, Індії. Фінансові закони. Інші акти, що

приймаються парламентами (резолуції та їх види, постанови, звернення тощо). Контроль парламенту за діяльністю уряду в парламентарних країнах. Деякі форми парламентського контролю, що застосовуються в президентських республіках (США). Діяльність парламентів в економічній сфері: прийняття бюджету, контроль за його виконанням, участь парламенту в економічному плануванні; контроль за державним сектором економіки. Зовнішньополітичні повноваження парламентів. Судові повноваження парламентів.

ТЕМА 8. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Становлення парламентаризму на сучасних українських територіях. Віча Київської Русі. Козацька Генеральна Рада. Центральна Рада та Генеральний Секретаріат. Українська Народна Республіка. Верховна Рада УРСР. Структура, функції та повноваження Верховної Ради України. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України. Порядок діяльності Верховної Ради України, її органів і посадових осіб.

Регламент Верховної Ради України. Закон України «Про комітети Верховної Ради України». Структура Верховної Ради України. Конституційний склад Верховної Ради України. Загальнопарламентські інститути Верховної Ради: Голова Верховної Ради України, перший заступник Голови Верховної Ради, заступники Голови Верховної Ради (керівні посадові особи), апарат Верховної Ради та їх повноваження. Підрозділи Верховної Ради. Контрольні органи парламенту та Уповноважений з прав людини.

4. СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема 1. Парламентаризм як суспільне явище.	1. Поняття «парламентаризм». 2. Парламентаризм як форма суспільного співжиття. Типи парламентаризму. 3. Періодизація світового парламентаризму. 4. Парламентські інституції в античному світі. 5. Парламентаризм у Давньому Римі. 6. Станово-представницькі установи Середньовіччя та Нового часу: іспанські кортеси, органи комунального самоврядування у Франції, французькі Генеральні штати, Велика Рада Англії.	2
Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму.	1. Британські концепції парламентаризму: Дж.Локк «Два трактати про державне правління», Е.Берк та концепція парламентського представництва, І.Бентам і концепція утилітаризму, Дж.Мілль та есе	2

	<p>«Представницьке правління», Г.Спенсер, Т.Г.Грін, Дайсі.</p> <p>2. Американські концепції парламентаризму: Медісон, Джефферсон, Гамільтон та американська система стримувань і противаг.</p> <p>3. Ідеї бікамералізму.</p> <p>4. Ідеї парламентаризму в німецькій філософії: Кант і принцип народного суверенітету, Гегель і «Філософія права».</p>	
<p>Тема 3. Структура сучасних парламентів.</p>	<p>1. Структура сучасних парламентів.</p> <p>2. Двопалатна структура парламенту.</p> <p>3. Специфіка двопалатних парламентів в унітарних державах: парламент як орган регіонального (територіального) представництва, парламент як орган представництва інтересів місцевого управління та самоврядування.</p> <p>4. «Одно-двопалатна система». Проблема рівності палат у законодавчій сфері в двопалатних парламентах.</p> <p>5. Однопалатні парламенти.</p> <p>6. Порядок формування парламентів. Система парламентських виборів. Прямі вибори. Непрямі або багатоступінчасті вибори.</p>	4
<p>Тема 4. Внутрішня організація парламентів.</p>	<p>1. Поняття «внутрішня організація парламенту».</p> <p>2. Офіційна та партійна структура парламенту.</p> <p>3. Горизонтально-вертикальна структура парламенту.</p> <p>4. Парламентські фракції (групи, клуби).</p> <p>5. Підстави для формування парламентських фракцій. Поняття «парламентська партія».</p> <p>6. Керівні органи парламенту.</p> <p>7. Керівні органи палат у різних країнах: одноосібні голови палат, колегіальні керівні органи (президії, постійні комітети), голова парламенту й колегіальний орган. Спікер.</p> <p>8. Офіційна та неофіційна роль голови парламенту. Постійні комітети (комісії) парламенту.</p>	2
<p>Тема 5. Парламентська функція законотворення. Законотворчий процес.</p>	<p>1. Зміст законодавчої функції парламентів.</p> <p>2. Організаційні питання законотворчості.</p> <p>3. Офіційне закріплення державної волі в нормах права. Поняття законотворчості. Стадії законотворчості.</p> <p>4. Універсальна схема-модель законотворення. Етапи законотворення. Внесення законопроекту до парламенту.</p> <p>5. Законодавча ініціатива. Суб'єкти законодавчої ініціативи.</p> <p>6. Етап обговорення законопроекту на пленарних засіданнях палат і в комітетах (комісіях). Процедура читання законопроекту.</p> <p>7. «Англійська система трьох читань». «Французька система комісій (комітетів)».</p>	2

<p>Тема 6. Організація та реалізація парламентського контролю в Україні.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «парламентський контроль». 2. Функція контролю. Об'єкти парламентського контролю: виконавча влада, Глава держави, судова влада, збройні сили. 3. Моделі парламентського контролю: особливості парламентських, президентських і змішаних держав. 4. Форми контролю: запит депутатів до глави уряду або окремих міністрів; інтерпеляція, депутатський запит, депутатська пропозиція; резолюція про довіру уряду; регулярні звіти урядів та міністерств про їхню діяльність; послання глав держав і тронні промови монархів. 5. Постійні, спеціальні й слідчі комісії (комітети) як засоби парламентського контролю. 6. Парламентські слухання: функція, правила проведення. 7. Формальне затвердження парламентом звіту про виконання державного бюджету за рік. Рахункові (лічильні) палати парламентів. 	4
<p>Тема 7. Діяльність сучасних парламентів.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Компетенція парламентів, засоби її закріплення, загальна характеристика діяльності парламентів. 2. Парламенти з абсолютно необмеженою компетенцією (Великобританія, Нова Зеландія). Парламенти з абсолютно обмеженою компетенцією (США, Франція). 3. Парламенти з відносно обмеженою компетенцією (Індія, Малайзія, ФРН). 4. Специфіка основних повноважень однопалатних та двопалатних парламентів. 5. Правові основи взаємовідносин глави держави і парламенту, уряду і парламенту. Відносини організаційного і функціонального характеру між парламентом і судовою владою. Нормативні акти, що приймаються парламентами. 6. Приватні публічні біллі в парламентській практиці США, Великобританії, Індії. Фінансові закони. Інші акти, що приймаються парламентами (резолюції та їх види, постанови, звернення тощо). 	2
<p>Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення парламентаризму на сучасних українських територіях. 2. Віча Київської Русі. Козацька Генеральна Рада. 3. Центральна Рада та Генеральний Секретаріат. Українська Народна Республіка. 4. Верховна Рада УРСР. 5. Структура, функції та повноваження Верховної Ради України. 6. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України. 7. Порядок діяльності Верховної Ради України, її органів і посадових осіб. 	2

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Тема 1. Парламентаризм як суспільне явище.	2
Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму.	2
Тема 3. Структура сучасних парламентів.	2
Тема 4. Внутрішня організація парламентів.	2
Тема 5. Парламентська функція законотворення. Законотворчий процес.	2

Теми практичних занять

Назва теми практичного заняття	Кількість годин
Тема 4. Внутрішня організація парламентів.	2
Тема 5. Парламентська функція законотворення. Законотворчий процес.	2
Тема 6. Організація та реалізація парламентського контролю в Україні.	2
Тема 7. Діяльність сучасних парламентів.	2
Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин
Тема 1. Парламентаризм як суспільне явище.	10
Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму.	10
Тема 3. Структура сучасних парламентів.	10
Тема 4. Внутрішня організація парламентів.	10
Тема 5. Парламентська функція законотворення. Законотворчий процес.	10
Тема 6. Організація та реалізація парламентського контролю в Україні.	10
Тема 7. Діяльність сучасних парламентів.	10
Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.	10

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема 1. Парламентаризм як суспільне явище.	1. Поняття «парламентаризм». 2. Парламентаризм як форма суспільного співжиття. Типи парламентаризму. 3. Періодизація світового парламентаризму. 4. Парламентські інституції в античному світі. 5. Парламентаризм у Давньому Римі. 6. Станово-представницькі установи Середньовіччя та Нового часу: іспанські кортеси, органи комунального самоврядування у Франції, французькі Генеральні штати, Велика рада Англії.	2
Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму.	1. Британські концепції парламентаризму: Дж. Локк «Два трактати про державне правління», Е. Берк та концепція парламентського представництва, І. Бентам і концепція утилітаризму, Дж. Мілль та есе	2

	<p>«Представницьке правління», Г. Спенсер, Т. Г. Грін, Дайсі.</p> <p>2. Американські концепції парламентаризму: Медісон, Джефферсон, Гамільтон та американська система стримувань і противаг.</p> <p>3. Ідеї бікамералізму.</p> <p>4. Ідеї парламентаризму в німецькій філософії: Кант і принцип народного суверенітету, Гегель і «Філософія права».</p>	
<p>Тема 3. Структура сучасних парламентів.</p>	<p>1. Структура сучасних парламентів.</p> <p>2. Двопалатна структура парламенту.</p> <p>3. Специфіка двопалатних парламентів в унітарних державах: парламент як орган регіонального (територіального) представництва, парламент як орган представництва інтересів місцевого управління та самоврядування.</p> <p>4. «Одно-двопалатна система». Проблема рівності палат у законодавчій сфері в двопалатних парламентах.</p> <p>5. Однопалатні парламенти.</p> <p>6. Порядок формування парламентів. Система парламентських виборів. Прямі вибори. Непрямі або багатоступінчасті вибори.</p>	2

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Тема 4. Внутрішня організація парламентів.	2
Тема 5. Парламентська функція законотворення. Законотворчий процес.	2
Тема 6. Організація та реалізація парламентського контролю в Україні.	2
Тема 7. Діяльність сучасних парламентів.	2
Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин
Тема 1. Парламентаризм як суспільне явище.	10
Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму.	10
Тема 3. Структура сучасних парламентів.	10
Тема 4. Внутрішня організація парламентів.	10
Тема 5. Парламентська функція законотворення. Законотворчий процес.	10
Тема 6. Організація та реалізація парламентського контролю в Україні.	10
Тема 7. Діяльність сучасних парламентів.	20
Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.	24

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Мета, завдання, функції українського парламенту на сучасному етапі розвитку України: стан та перспективи.
2. Шляхи удосконалення ефективності та результативності виконання парламентом законодавчої функції.
3. Професіоналізація Апарату Верховної Ради.
4. Робота з виборцями: стан та перспективи активізації.
5. Законотворчість – основна діяльність українського парламенту: сучасний стан та перспективи.
6. Зарубіжний досвід виконання парламентами установчої функції: спільні та відмінні риси.
7. Реалізація представницької функції парламентом України як механізм забезпечення прав людини.
8. Шляхи удосконалення виконання парламентом представницької функції.
9. Представницька функція Верховної Ради України та становлення громадянського суспільства.
10. Діяльність парламентських комітетів: стан та шляхи удосконалення.
11. Функціонування парламенту в умовах вертикалізації влади.
12. Український парламент на сучасному етапі розвитку України: стан та перспективи.
13. Роль громадських рухів та організацій, засобів масової інформації у формуванні суспільної думки про діяльність українського парламенту.
14. Взаємовідносини Верховної Ради України із суб'єктами державного та політичного управління.
15. Сутність парламентського контролю на сучасному етапі державотворення.
16. Компетенції та повноваження парламенту України та країн світу: порівняльний аспект.
17. Реформування парламенту України.
18. Шляхи удосконалення ефективності та результативності діяльності Верховної Ради України.
19. Організаційні форми роботи Верховної Ради України.
20. Мета та сутність парламентських слухань.
21. Організація та проведення парламентських слухань.
22. Інформування суспільства про перебіг парламентських слухань.
23. Розкрийте поняття регламенту парламенту .
24. Які Ви знаєте функції регламенту?
25. Охарактеризуйте таку функцію, як забезпечення і гарантія стабільності роботи законодавчого органу .
26. У чому полягає сутність функції забезпечення легітимності прийнятих рішень?

27. Охарактеризуйте таку функцію, як встановлення представницького зв'язку з виборцями.

28. Розкрийте сутність функції встановлення чіткої системи розподілу обов'язків.

29. Дайте характеристику такої функції, як реалізація пріоритетів більшості та захист прав меншості.

30. У чому сенс функції попередження конфліктів і сприяння досягненню згоди із суперечливих політичних питань?

31. Охарактеризуйте таку функцію, як забезпечення принципу розподілу владних повноважень.

32. Назвіть правову базу діяльності Верховної Ради України.

33. Які Ви знаєте риси Регламенту Верховної Ради України?

34. Проаналізуйте структуру Регламенту Верховної Ради України.

35. Дайте визначення поняття "реалізація Регламенту Верховної Ради України".

36. Розкрийте поняття "сесія Верховної Ради України".

37. Охарактеризуйте першу сесію Верховної Ради України нового скликання.

38. Розкрийте процес внесення та відкликання законопроектів.

39. Охарактеризуйте розгляд законопроектів у першому, другому та третьому читаннях.

40. Дайте характеристику процесу опублікування, зберігання законів, постанов та інших актів, прийнятих Верховною Радою України.

41. Дайте визначення парламентських слухань.

42. Проаналізуйте сутність парламентського контролю та наведіть приклади його застосування.

43. Прокоментуйте прояви представницької функції українського парламенту.

44. Охарактеризуйте складові установчої функції парламенту.

45. Наведіть конкретні приклади основних форм та механізмів виконання установчої функції.

46. Проаналізуйте інші функції парламенту.

47. Прокоментуйте сучасний стан взаємовідносин Верховної Ради України з суб'єктами державного та політичного управління.

48. Проаналізуйте відмінності виконання парламентом законодавчої та контролюючої функцій.

49. Обґрунтуйте роль громадських рухів та організацій, засобів масової інформації у формуванні суспільної думки про діяльність українського парламенту.

50. Здійсніть порівняльний аналіз виконання Верховною Радою основних функцій.

6. КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота/ Індивідуальна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 40	≤ 10	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота/ Індивідуальна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 20	≤ 30	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти (денна та заочна форми навчання)

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтуються на глибокому знанні чинного законодавства, теорії, історії та практики публічного управління.
4	Невисокий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними вадами. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтуються на знанні чинного законодавства, теорії, історії та практики публічного управління.
3	Достатній рівень компетентностей. Достатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
2	Недостатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань, передбачених планом заняття, виконані, деякі види завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
1	Мінімальний рівень компетентностей. Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни й поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
	володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Незадовільний рівень компетентностей. Відсутність на занятті.

Для навчальної дисципліни «Парламентаризм в умовах сучасного державотворення» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: стандартизовані тести, наскрізні/командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, розрахункові/розрахунково-графічні роботи, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах, інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання самостійної роботи (денна форма навчання)

Загальна оцінка за самостійну роботу складається із кількості правильних відповідей, наданих на тестові завдання чи за запитання в усному (письмовому) опитуванні. Тестування містить 10 запитань для денної форми навчання (1 правильна відповідь = 1 бал).

Критерії оцінювання самостійної роботи (заочна форма навчання)

Загальна оцінка за самостійну роботу складається із кількості правильних відповідей, наданих на тестові завдання чи за запитання в усному (письмовому) опитуванні. Тестування містить 30 запитань для денної форми навчання (1 правильна відповідь = 1 бал).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	« Відмінно » - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	B	« Дуже добре » - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			C	« Добре » - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	D	« Задовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.

60-67			Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	не зараховано	Не задовільно	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34			F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧЕНО НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

Для успішного освоєння дисципліни слухачами необхідна наявність ноутбука, проектора, доступ до мережі Інтернет, фліпчарт, кольорові фломастери.

8. ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (рекомендовані джерела інформації)

Основні нормативні акти:

- закони:

1. Конституція України : закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://cutt.ly/3fQqGJG> (дата звернення: 01.07.2024).
2. Декларація про державний суверенітет України 1990 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text> 5 (дата звернення: 01.07.2024).
3. Про державну службу : закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 01.07.2024).
4. Про запобігання корупції : закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 01.07.2024).
5. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квіт. 1995 р. № 116/95-ВР. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2% F0#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text) (дата звернення: 01.07.2024).
6. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10 лют. 2010 р. № 1861-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17> (дата звернення: 01.07.2024).
7. Про статус народних депутатів України: Закон України від 17 лист. 1992 р. № 2790-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text> (дата звернення: 01.07.2024).

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: навч. посіб. / В.М.Бесчастний, О.В.Філонов, В.М.Субботін, С.М.Пашков; за ред. В.М.Бесчастного. Київ: Знання, 2007. 467 с.

2. Парламентаризм: підручник. 3-ге вид., допов. й розшир. / В.А.Гошовська та ін. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2024. 592 с

Монографії та інші наукові видання:

1 Азаренко Т. Парламентський бікамералізм та адміністративно-територіальна реформа. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 11. С. 171–174.

2. Волощук О.Т., Качурінер В.Л., Колесник В.Ю. Конституційне право зарубіжних країн: навч.-метод. посіб. Одеса: Фенікс, 2021. 145 с.

3. Грін О.О. Конституційне право зарубіжних країн: навч. посіб. Ужгород: Вид-во ФОП Бреза А.Е., 2015. 183 с.

4. Дудко І. Д. Міжнародний парламентаризм в інтерпретаціях західної політичної думки. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. № 37. С. 172–177.

5. Дудко І. До питання про дипломатію і міжпарламентські зв'язки Верховної ради України в умовах широкомасштабної агресії РФ. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Вип. 42. С. 212–219.

6. Дудко І. Класифікаційні ознаки міжнародних парламентських інституцій: до питання про теоретичні засади міжнародного парламентаризму. Вісник ННІ ПУДС. 2023. № 2(18). С. 38–42.

7. Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи реалізації (2014–2022 рр.): кол. моногр. / І.В.Артёмов, С.В.Віднянський та ін. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. 284 с.

8. Камінська Н.В. Парламентська дипломатія та її значення в умовах дії правового режиму воєнного стану. Альманах права. 2022. Вип. 13. С. 68–72.

9. Мостова Д.Ю. Різновиди публічної дипломатії в публічному управлінні. Держава та регіони. 2020. № 1 (69). С. 18–26.

10. Панкевич О. З. Державне право зарубіжних держав: підручник. Львів: Львів. держ. ун-т внутрішніх справ, 2018. 260 с.

11. Пацкан В. Міжпарламентське співробітництво Верховної Ради України та його роль у забезпеченні прав і свобод людини і громадянина. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2014. № 6. С. 144–151.

12. Серьогін В.О. Міжпарламентське співробітництво: поняття, ознаки, принципи. Вісник Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО». 2017. Вип. 23. С. 46–50.

13. Сивак Т.В. Стратегічні комунікації у системі публічного управління України: монографія. Київ: НАДУ, 2019. 338 с.

14. Трещов М.М., Мунько А.Ю. Сучасна форма правління в Україні: науково-практичний дискурс. Науковий вісник: Державне управління. 2022. № 2 (12). С. 182 -194.

15. Француз-Яковець Т.А. Межі впливу верхніх палат парламентів на законодавчий процес. Університетські наукові записки. 2012. № 4 (44). С. 65–70.

16. Чалих С. Вектори діяльності апарату Верховної Ради України. Державне управління та місцеве самоврядування. 2019. Вип. 2 (41) С. 129–135. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2019/2019_02\(41\)/18.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2019/2019_02(41)/18.pdf)

Інтернет-ресурси:

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Національне агентство з питань державної служби України. URL: <http://www.nads.gov.ua>.
4. Президент України. URL: <http://www.prezident.gov.ua>.

**Завідувач кафедри
адміністративно-правових дисциплін
та публічного управління**

Ірина ДЗЮБА

